a trochu i v České republice o tom učí na školách. Jak rozeznat lež na sociálních sítích nebo dezinformaci.

Myslím, že to časem přejde. Nejsem naivní, vím, že svět nefunguje tak, jak by měl, ale já věřím, že lidi nemůžou žít ve lži věčně a že není možné budovat politický program dlouhodobě a úspěšně jen na lžích a dezinformacích. Dřív nebo později na to dojedou. A bude se to týkat i Číny.

V Číně jsi končil, když se začala měnit česká zahraniční politika vůči téhle zemi, zhruba od návštěvy Miloše Zemana v říjnu 2014.

To bylo půl roku po mém odchodu z České televize a z Pekingu, ale sledoval jsem to z Hongkongu.

Jakou politiku má mít středně velká evropská země, jako je Česko, k tak obrovské zemi, jako je Čína, kde se každý snaží dělat obchody? Existuje nějaký způsob, jak se chovat sebevědomě a zároveň udržovat pragmatické obchodní, ale třeba i kulturní vztahy?

Samozřejmě.

Kdo to dokáže?

Švýcarsko a vypadá to, že dnes třeba i Slovensko.

Slovensko?

Počátkem července byl v Bratislavě ministr zahraničích věcí Číny a prezidentka Čaputová mu natvrdo řekla, že Slovenská republika v souladu s politikou EU nesouhlasí se zavíráním lidskoprávních aktivistů a že velice ostře kritizuje chování čínské vlády vůči Ujgurům a dalším menšinám. Žádný český politik v současné době nemá koule tohle Číňanům říct, možná kromě primátora Hřiba.

Nemůže se to proti Slovensku obrátit?

Jak? Že nedostane pandy do zoo? Podobně, a často, kritizuje Čínu i Švýcarsko. Jestliže Slovensko bude mít co nabídnout, Čína bude taky pragmatická. Budou dělat humbuk, budou řvát. Možná zruší příští summit, ale business pojede. Vždycky jsem dával za příklad Švýcarsko. Ve Švýcarsku žije největší enkláva tibetských uprchlíků po Indii a Nepálu na světě. Ve Švýcarsku funguje úřad, který je de facto velvyslanectvím tibetské exilové vlády pro Evropu. Dalajlama je ve Švýcarsku každou chvilku. Švýcaři jsou přitom jediná země v Evropě, která nemá s Čínou obchodní deficit. Mají s Čínou dohodu o volném obchodu. Švýcarů je ještě méně než Čechů. Ale jsou v Číně daleko, daleko, daleko úspěšnější než Češi. A to nemluvím o švýcarských hodinkách. Já si přitom nemyslím, že Češi nemají co nabídnout.

Co vlastně Švýcaři nabízejí? Většinu lidí asi napadne čokoláda, hodinky a bankovní služby.

To jsem si myslel taky, než jsem začal dělat s řadou švýcarských firem. Napadá mě například firma Franke, která vyrábí kuchyňské linky, které používají McDonalds' nebo Kentucky Fried Chicken po celém světě. Švýcaři jsou zárukou jisté kvality a tyhle mezinárodní fastfoody kvalitu vyžadují. Po celé Číně se v jednu dobu otvíralo několik McDonaldů a KFC denně. Všechny byly vybaveny kuchyněmi Franke. Švýcaři vyrábějí jezdící schody, výtahy, linky na výrobu dvojitých těsnících oken, stroje na výrobu čoček do brýlí, supermoderní tkalcovské stroje, to jsou technologie, které Čína potřebuje. Jedna švýcarská firma mě požádala, abych pro ně něco natočil. Ptal jsem se, co vyrábějí. Odpověděli, že industriální tekutiny, což jsou třeba lubrikující a zároveň chladící kapaliny. Říkám si, že to bude pěkná nuda. Kdo jsou vaši největší klienti, ptám se – Boeing, NASA, čínský vesmírný program, čínské aerolinky. Šéf té firmy mi říkal:

Tam nahoře nelítá jediné letadlo bez našeho produktu. Tohle vyrábějí Švýcaři.

Další příklad: švýcarská firma Oetiker, která vyrábí svorky. Když se podíváš za pračku doma, tak tam hadici drží nějaká svorka. S největší pravděpodobností je od nich. V každém tomhle zaparkovaném autě, co vidíme u chodníku, je 60–80 jejich svorek. V roce 2017 dodali svorky do 90 milionů aut na světě. V každém autě je jich 60, 80 a Čína má obrovský automobilový průmysl. Oetiker přišel do Číny už někdy v roce 1996 a dnes tam má na trhu naprosto dominantní postavení. A je to malá firma, 1500 zaměstnanců po celém světě. Ale obrat má nějakých 450 milionů švýcarských franků ročně, za kousky plechu. To jsou ty produkty, které my nevidíme a které tam Švýcaři dodávají.

Když Švýcaři umějí vyrábět kvalitní svorky a jiné věci, tak my určitě také umíme vyrábět něco kvalitního. Ale my tam prodáváme pivo, Krtečka, prodáme jim fotbalový klub. Servilita, kterou tam nabízí česká vláda a kterou se tam prezentuje český prezident Zeman, ještě nevydělala žádné peníze. Zeman tam dělá emisara panu Kellnerovi. Největší, nejúspěšnější firma, která v Číně podniká, je Kellnerův Home Credit, součást PPF.

Nicméně je tam skutečně úspěšná.

Ano, holandská firma Home Credit tam nedělá nic jiného než lichvu, oni nikomu nepomáhají. Home Credit v Číně nevytváří žádné hodnoty, nic nevyrábí. Zaměřují se na chudáky a dělají z nich ještě větší chudáky. A proč potřebují Zemana? Protože to je finanční business a ten je v Číně přísně regulovaný, zvlášť, když jde o zahraniční firmu. Kellner by tam bez pomoci a požehnání čínské vlády v životě neuspěl. Jakmile se ale znelíbí čínské vládě, tak ho odtamtud vyrazí během čtyřiadvaceti hodin. Ale dokud se před nimi Zeman ohýbá, tak to zřejmě nějakým způsobem fungovat bude.

A Kellner to ví, proto podle mě se velmi aktivně rozhlíží po dalších trzích, jako je například Indie. Jednou jsem s v Číně bavil s jedním jejich PR manažerem, který předtím dělal pro Home Credit v Rusku. Sešli jsme se v hotelu Kempinski v Pekingu a on mi vysvětlil business model Home Creditu. Bylo to někdy v roce 2013, 2012. Tehdy ještě nebyli v Pekingu, ale v menších městech jako Tchien-ťin nebo Čcheng-tu měli v obchodních střediscích stánek,většinou u obchodu s mobily. A když tam přišel nějaký chudý farmář a chybělo mu v přepočtu 2000 korun na second hand iPhone, tak mu je půjčili na zhruba 30–40% úrok.

To je v Číně legální?

Ano, to je legální. V Číně je legální vše, co dovolí čínští komunisté. V roce 2012 měla PPF v Číně nějakých 8500 zaměstnanců. Z toho 7000 byli vymahači dluhů. To byli ještě malí. Pak nastoupil Zeman do funkce a dnes tam mají téměř 60 000 zaměstnanců. Když mi to ten člověk dovyprávěl, jen jsme se na sebe podívali. Nevěděl jsem, jak z toho mám natočit pozitivní reportáž o nejúspěšnější české firmě v Číně. Říkal jsem mu, že se mu ozvu, no, a pak už mi nebral telefon. PPF tam nevyrábí žádnou hodnotu, jako to dělají Švýcaři. Jako lichváři jsou nahraditelní, lichvářů je na světě strašná spousta, lichvářem může být každý hajzl. Ale lidí a firem, které nabízejí specifické výrobky, které neumí každý, už je méně. Proto jsou taky Švýcaři tak úspěšní.

Jak se na nás vlastně běžní Číňani dívají?

Většina běžných Číňanů pozitivně. A to i z toho důvodu, že se moc nezajímají o politiku. Hodně Číňanů zná pochopitelně Krtečka. Když jsem přijel do Číny v roce 2007, nejprodávanějším zahraničním autorem v Číně byl Kundera a byl spojován s Českem, ne s Francií.